



Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Kutsu tulla kuultavaksi ja antaa kirjallinen asiantuntijalausunto

HE 9/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Pyydettyä lausuntona Valtakunnansyyttäjänvirasto esittää seuraavaa.

Euroopan Unionin yleinen tietosuoja-asetus tuli voimaan 24.5.2016 ja sen soveltaminen alkaa 25.5.2018. Tietosuoja-asetus on sellaisenaan jäsenvaltioissa sovellettavaa oikeutta. Nyt säädettäväksi esitetty tietosuojalaki täydentää ja täsmentää yleistä tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia on aina sovellettava rinnakkain tietosuoja-asetuksen kanssa.

Esitetyssä henkilötietojen suojaa koskevassa yleislaissa säädettäisiin täydennyksiä ja täsmennyksiä valvontaviranomaisesta, käsittelyn oikeusperusteista eräissä tapauksissa, oikeusturvasta ja seuraamuksista sekä tietojen käsittelyn erityistilanteista esimerkiksi tieteellisessä tutkimuksessa ja journalistisia tarkoituksia tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten.

Valtakunnansyyttäjänvirasto pitää tällaista täydentävää ja täsmentävää lainsäädäntöä tarpeellisena ja kannattaa tietosuojalain säätämistä.

Lausuntoa on pyydetty erityisesti seuraamusjärjestelmästä.

Yleisen tietosuoja-asetuksen seuraamusjärjestelmä nojautuu voimakkaasti hallinnollisiin seuraamuksiin. Tietosuojalain 25 §:ssä säädettäisiin hallinnollisesta seuraamusmaksusta. Tämä seuraamusmaksu on rangaistuksenluonteinen hallinnollinen seuraamus, joka ei saa rikkoa ne bis in idem -periaatetta eikä muodostua syyttömyysolettaman vastaiseksi. Lain 25 §:n 2 momentin mukaan seuraamusmaksua ei voida määrätä valtion viranomaiselle.

Lisäksi tietosuojalain 22 §:ssä säädettäisiin tietosuojavaikuttetun mahdollisuudesta asettaa uhkasakko ja 26 §:ssä on viittaussäännös rikoslain 38 luvun rikoksiin. Tietosuojalain voimaantulon yhteydessä



esitetään rikoslain 38 luvun 9 §:n henkilörekisteririkoksen muuttamista tietosuojarikokseksi.

Esityksen mukaan rikosoikeudellisista seuraamuksista tulee säätää kansallisesti ainoastaan siltä osin kuin se on tarpeellista ja siltä osin kuin yleisen tietosuoja-asetuksen mukaiset seuraamukset eivät tule sovellettaviksi. Entisen kaltainen hyvin laaja henkilötietojen käsittelyä koskeva kriminalisointi ei siten olisi enää perusteltu. Rikosoikeudellinen vastuu tulisi kyseeseen vain tilanteissa, joissa lainvastainen henkilötietojen käsittely ei olisi tietosuoja-asetuksen nojalla hallinnollisten seuraamusmaksujen piirissä.

Tietosuojarikoksen rangaistusmaksimiksi esitetään vankeutta enintään yhdeksi vuodeksi, mikä tarkoittaa, että sen syyteoikeus vanhenee kahdessa vuodessa. Henkilörekisteririkoksia ja -rikkomuksia oli 1.1.2015 - 31.12.2017 eli kolmen vuoden aikana ollut koko maassa runsas 200 kpl. Esityksessä on mainittu esimerkkinä uudesta tietosuojarikoksesta uteliaisuudesta tapahtuva henkilötietojen käsittely ilman käsittelyyn oikeuttavaa perustetta. Kun tällaiseen on syylistynyt virkamies, vastaajaa on yleensä syytetty myös tai vain virkavelvollisuuden rikkomisesta. Usein tähän on syynä se, että urkintateot ovat jo paljastuessaan vanhentuneita ja joka tapauksessa tutkinnalle jäisi liian vähän aikaa tietosuojan merkittävyys huomioon ottaen.

Virkarikoksen lyhin vanhentumisaika on aina viisi vuotta, joten tietosuojarikoksen rangaistusmaksimi tulisi nostaa 1 vuoteen 6 kuukauteen yhdenmukaisen syyteoikeuden vanhentumisen saavuttamiseksi.

Muilta osin Valtakunnansyyttäjänvirastolla ei ole huomauttamista esitetystä seuraamusjärjestelmästä.

Valtakunnansyyttäjä

Raija Toiviainen

Neuvotteleva virkamies

Virpi Jalkanen